

**Utenriks- og konstitusjonskomiteen og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte onsdag den 10. februar 1965 kl. 10.**

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens formann, **F i n n M o e**.

Da møtet var innkalt som vanlig utenrikskomitemøte, var det ikke referenter til stede. Referentene ble innkalt etterat fiskeriministeren hadde gitt sin redegjørelse og debatten var begynt.

Fiskeriminister Magnus Andersen redegjorde for Norges stilling til London-konvensjonen.

Fiskeriministerens redegjørelse den 10. februar 1965 i Utenriks- og konstitusjonskomiteen og i Sjøfarts- og fiskerikomiteen om Norges stilling til Londonkonvensjonen.

Under debatten i Stortinget den 14. april 1964 i tilknytning til min redegjørelse om fiskerikonferansen i London ga flere representanter uttrykk for ønsket om en kartlegging av fordeler og ulemper ved en tiltredelse til konvensjonen og en nærmere vurdering og fortolkning av konvensjonens bestemmelser. Det ble også uttrykt ønske om at departementet under dette arbeid rådførte seg med næringens organisasjoner.

Ved brev av 15. juni 1964 til 53 fiskeriorganisasjoner anmodet departementet om en uttalelse til spørsmålet om en fra norsk side burde be om forhandlinger med sikte på en tiltredelse til konvensjonen. I brevet omtalte og kommenterte en de viktigste bestemmelsene i konvensjonen uten å vurdere fordelene og ulempene ved en slik tiltredelse. En ga dog uttrykk for at en ikke kunne regne med å komme med i konvensjonen, med mindre en ville akseptere at i det minste en del av norskekysten ble underlagt konvensjonens bestemmelser, m.a.o. ved å få godkjent at nærmere bestemte kyststrekninger unntas fra bestemmelsene om rettigheter til fiske mellom 6 og 12 mil. Det ble i denne forbindelse antydnet kyststrekningen nord for Sognefjorden, eventuelt Stad.

Som grunnlag for organisasjonenes uttalelser gjenga man i brevet en uttalelse fra Fiskeridirektøren om i hvilken utstrekning det måtte ha foregått utenlandsk fiske i det sydlige Norge, særlig i området syd for Stad. Av Fiskeridirektørens uttalelse fremgikk det at med unntak for Sverige og Danmark for Skageraks vedkommende, kan de stater som deltar i Londonkonvensjonen ikke sies å ha utøvet noe regelmessig fiske ved norskekysten fra Trøndelag og sydover slik uttrykket regelmessig fiske er definert i konvensjonens artikkel 3. Det ble i denne forbindelse påpekt at Skagerak i henhold til artikkel 10 er et område som det kan treffes spesialordninger for.

Når det gjaldt spørsmålet om konsekvensene for handelen med fisk og fiskevarer av å stå utenfor konvensjonen ga en i opplegget til organisasjonene uttrykk for at så vidt departementet kunne se vil den situasjon som er oppstått når

det gjelder fiskerigrensespørsmålene i Vest-Europa ikke kunne føre til at noe land går tilbake på de resultater som hittil er oppnådd i de forskjellige internasjonale organisasjoner med hensyn til å lette vilkårene for handelen med fiskevarer. En pekte på at det gjenstår viktige uløste spørsmål for den internasjonale handelen med fiskevarer, men at det på det nåværende tidspunkt ikke er mulig for departementet å vurdere om og i tilfelle i hvilken utstrekning det vil vise seg å være en belastning for Norge under kommende drøftelser om disse spørsmål at vi står utenfor Londonkonvensjonen om fiskerigrensene.

Utover høsten har vi mottatt uttalelser fra de fleste av de organisasjoner som vi henvendte oss til. Jeg skal kort gå igjennom de standpunkter og synsmåter som er kommet til uttrykk i uttalelsene.

Norges Fiskarlag finner ikke å kunne tilrå at Norge på det nåværende tidspunkt opptar forhandlinger med sikte på tiltredelse til Londonkonvensjonen. Dette standpunkt har Laget tatt fordi det mener at Norge bør vise fasthet i fiskerigrensespørsmålet, og at den resolusjon som ble vedtatt på Londonkonferansen angående handelen med fiskevarer ikke gir uttrykk for at handelspolitiske spørsmål må ses i sammenheng med fiskerigrensespørsmålet. De fleste *fylkesfiskarlag* har stort sett inntatt det samme standpunkt som Norges Fiskarlag. Lagene i Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane mener at det ikke kan være grunn til å ta opp forhandlinger på det nåværende tidspunkt, men lagene vil først ta endelig standpunkt til dette når saken er nærmere undersøkt. Hordaland og Rogaland fiskarlag tilrå at det blir opptatt forhandlinger med de stater som har undertegnet konvensjonen med sikte på å få klarlagt betingelsene for en tilslutning til konvensjonen. Rogaland Fiskarlag peker forøvrig på at forhandlingene om en avtale med Danmark og Sverige om Skagerakområdet bør fullføres *før* en opptar forhandlinger om tilslutning.

Jeg vil imidlertid i denne forbindelse nevne at på et fellesstyremøte mellom fylkesfiskarlagene i Sør-Norge var det enighet om å anbefale at Norge bør vise fasthet i fiskerigrensespørsmålet og ikke på det nåværende tidspunkt oppta forhandlinger med sikte på å tiltre Londonkonvensjonen.

Bortsett fra Sogn og Fjordane Fiskesalslag, frarår de av salgslagene som har uttalt seg, bl.a. Norges Råfisklag at det tas opp forhandlinger om tilslutning til konvensjonen. Noregs Sildesalslag og Sild- og Brislingsalslaget ser imidlertid ikke bort fra at spesielle forhold, særlig handelspolitiske forhold kan nødvendiggjøre drøftelser om tilslutning på et senere tidspunkt. Sogn og Fjordane Fiskesalslag ber, i likhet med Sogn og Fjordane Fiskarlag, om at saken blir nærmere undersøkt før de tar endelig standpunkt.

Norsk Sjømannsforbund og Nord-Norsk Fryseriforening foreslår at en stiller seg avventende i saken.

Fiskebåtrederne Forbund og eksportørforeningene går inn for forhandlinger om en tilslutning til konvensjonen, enkelte av foreningene under forutsetning av at en får unntatt kyststrekningen nord for 61. breddegrad, eventuelt Stad fra bestemmelsene om rettigheter til fiske i området mellom 6 og 12 mil.

Fiskeridirektøren sier i sin uttalelse, jeg siterer:

"Prinsipielt skulle det være innlysende at det er den mest hensiktsmessige ordning å ha ensartede bestemmelser angående fiskerigransen for hele kysten.

Det måtte være tungtveiende grunner til stede for å innføre en spesialordning for en del av kysten. Spørsmålet blir da om medlemskap i den europeiske fiskerioverenskomst er av en slik karakter.

Her må en i første rekke ha for øye at en har ingen garanti for at Norge kan bli med i overenskomsten ved å tilby å bli med bare for en del av kysten. Det var kanskje mulig at en slik løsning hadde blitt akseptert under selve forhandlingene. Men en må nå gjøre regning med at de øvrige avtaleparter og kanskje spesielt Storbritannia vil vise til overenskomstens art. 11 og kreve at det skal optas forhandlinger om på hvilke vilkår vi kan bli med. Det vil i så fall være lite sannsynlig at vi vil kunne begrense medlemskapet til kyststrekninger hvor det ikke tidligere har vært drevet fiske av overenskomstens øvrige parter.

Det har vært antatt på enkelte hold at det generelt sett ville ha vært en fordel om vår fiskerigranseordning kunne bli inkorporert i en europeisk fiskerigranseoverenskomst, selv om vår fiskerigranseordning rettslig sett skulle stå like sterkt som den ordning som London-konvensjonen etablerer. En kan nemlig ikke se bort fra at denne overenskomst på enkelte hold kan bli betraktet som en slags basisavtale innenfor et videre europeisk fiskerisamarbeid, bl.a. med sikte på handelen med fisk. Dette kan føre til at vi kan få vanskeligheter ved å gjøre våre interesser tilstrekkelig gjeldende i et eventuelt slikt samarbeid.

På den annen side har vi idag ikke noe konkret grunnlag for at et videre europeisk samarbeid vil bli etablert i den nærmeste fremtid og at medlemskap i overenskomsten vil være utslagsgivende for å kunne høste fordeler av et slikt samarbeid.

Hertil kommer at det neppe kan ha noen reell hensikt for noen av partene at Norge i formen blir med i overenskomsten for en del av kysten når den bestemmelse i overenskomsten som vesentlig avviker fra den norske ordning, nemlig ikke tidsbegrensede overgangsrettigheter, i realiteten ikke kommer til anvendelse fordi det på denne kyststrekning ikke kan påvises tradisjonelt fiske fra de øvrige avtaleparters side. En ser da bort fra Sverige og Danmark hvor en særordning kan bli aktuell for Skageraks vedkommende.

På bakgrunn av disse betraktninger og under henvisning til de innkomne uttalelser, finner Fiskeridirektøren å burde tilrå at spørsmålet om å søke medlemskap i overenskomsten stilles i bero." sitat slutt.

På bakgrunn av næringsorganisasjonenes og Fiskeridirektørens uttalelser har representanter for Utenriks- og Handels- og Fiskeridepartementet drøftet spørsmålet om Norges stilling til Londonkonvensjonen. De oppfatninger som jeg i det kommende vil gi uttrykk for, har det i stor grad vært enighet om mellom dem som har drøftet saken.

Et hovedspørsmål i Stortingsdebatten i april var behovet for å få en nærmere klarlegging og vurdering av enkelte av konvensjonens bestemmelser.

I min forrige redegjørelse ga jeg uttrykk for at de uklare punktene i konvensjonen ville man neppe få noen klarhet over før konvensjonen hadde vært praktisert en tid. Etter det som jeg har fått opplyst, har det hittil ikke oppstått spørsmål i forbindelse med disse bestemmelser som kan gi holdepunkter for en nærmere vurdering av hvorledes de er å forstå. Heller ikke er jeg kjent med at noe spørsmål er blitt bragt inn for den voldgiftsrett som konvensjonen forutsetter. Og det er vel helst gjennom denne retts avgjørelse at slike spørsmål blir klarlagt.

For at komiteen skal få det best mulige grunnlag for sin vurdering av spørsmålet om norsk tiltredelse til konvensjonen vil jeg imidlertid på ny omtale de viktigste bestemmelser i konvensjonen som etter min mening er uklare.

Artikkel 5 i konvensjonen gir kyststaten rett til å regulere fisket i det ytre 6-mils beltet, forutsatt at det hverken i formen eller i realiteten finner sted noen diskriminering mot de andre staters fiskefartøyer. Det er uklart hva denne bestemmelsen egentlig innebærer av rettigheter for kyststaten. En kan stille spørsmålet om kyststaten i sin reguleringsvirksomhet kan beskjære det tradisjonelle fisket, og om den kan forby de andre staters fiskefartøyer å drive fiske etter visse fiskeforekomster eller på visse fiskefelter som de tidligere har utnyttet, samtidig som landets eget mulige fiske blir tilsvarende regulert. Det kan neppe gis noe klart svar på disse spørsmålene. Jeg vil imidlertid vise til at ifølge bestemmelsen skal kyststaten underrette de andre kontraherende stater som måtte bli berørt når regulering aktes gjennomført, og hvis disse ønsker det, skal kyststaten rådføre seg med dem før den utøver sin reguleringsvirksomhet. Hvis partene ikke blir enige kan saken ifølge artikkel 13 bli gjort til gjenstand for voldgift etter anmodning fra en av partene. Kyststaten kan således bli tvunget til å godta at en voldgiftsdomstol avgjør om reguleringene er i samsvar med konvensjonen.

Artikkel 8 som inneholder en bestevilkårsklausul, er en viktig bestemmelse i konvensjonen. Ifølge artikkelens p. 1 skal enhver rett til fiske som kyststaten gir til en stat som ikke er part i konvensjonen, automatisk utstrekkes til alle kontraherende stater og uten hensyn til om disse har drevet et regelmessig fiske. Det er ikke helt klart hvor langt denne bestemmelse rekker. Det er på det rene at bestemmelsen ikke kommer til anvendelse på de områder som er nevnt i artikkel 10. I Skagerak og Kattegat kan således Sverige og Danmark tillate ikke kontraherende stater å fiske på gunstigere vilkår enn kontraherende stater.

Det er dog et spørsmål om bestevilkårsklausulen medfører at rettigheter som måtte være gitt til tredjeland før konvensjonen er trådt i kraft, og som måtte være gunstigere enn dem som konvensjonen forutsetter, skal utstrekkes til alle kontraherende stater.

Som nevnt har det ikke vært reist spørsmål mellom deltakerne i konvensjonen om dette som kan gi holdepunkter for en nærmere vurdering av denne bestemmelse.

Dersom Norge skulle bli part i konvensjonen, ville dette således reise spørsmål i forbindelse med vår fiskeriavtale med Sovjetsamveldet. I henhold til fiskeriavtalen har Sovjet som kjent rett til å fiske mellom 6 og 12 mil uansett om det

har hatt tradisjonelt fiske eller ikke. Spørsmålet er imidlertid bare aktuelt frem til 1970, da avtalen med Sovjet utløper.

Ifølge punkt 2 i artikkel 8 skal de rettigheter som gis en kontraherende stat utover hva denne kan kreve etter artiklene 2–6, automatisk utstrekkes til alle de andre kontraherende stater. Også denne bestemmelse ville reise visse spørsmål for Norge i forbindelse med de fiskerettigheter som Storbritannia har fått ved fiskeriatvanten av 1960.

Også unntaksbestemmelsene i artiklene 11 og 12 reiser fortolkningstvil. Når det gjelder de kyststrekninger som er unntatt fra konvensjonens bestemmelser i henhold til art. 12, har Danmark og Sverige inntatt det standpunkt at konvensjonens bestemmelser blir helt uten virkning for disse kyststrekninger. En slik fortolkning er imidlertid ikke alment godkjent. Det hevdes fra enkelte hold at kyststaten ikke står fritt med hensyn til slike kyststrekninger. Folkerettens alminnelige regler må i det minste komme til anvendelse, og i alle fall kan kyststaten ikke gjennomføre en 12-mils grense uten innrømmelse av rimelige overgangsrettigheter. Som kjent ble spørsmålet om konvensjonens bestemmelser vil kunne få noen virkninger for områder som er unntatt fra konvensjonen tydeligvis bevisst ikke løst under konferansen.

Hvis Norge skulle søke om tiltredelse til konvensjonen er det imidlertid ikke uten videre gitt at det vil bli godtatt at Norge anvender artikkel 12 for å oppnå unntak fra konvensjonens alminnelige bestemmelser. Fra tysk hold har det således vært uttalt at unntak eventuelt må gis med hjemmel i artikkel 11, d.v.s. med den begrunnelse at den lokale befolkning i overveiende grad er avhengig av kystfisket.

Et unntak etter artikkel 11 betyr at konvensjonens bestemmelser bortsett fra artiklene 3 og 4, får anvendelse også for unntaksområdene. Dette kan ha sin betydning i visse relasjoner. Det tenkes særlig på bestevilkårs- og voldgiftsbestemmelsene i konvensjonen. Et unntak etter artikkel 11 kan vel også senere bli gjort til gjenstand for drøftelser.

Den eneste realistiske måte for Norge eventuelt å tiltre avtalen på synes som tidligere omtalt, å være ved en deling av kysten, m.a.o. ved å få godkjent at nærmere bestemte kyststrekninger unntas fra bestemmelsene om rettigheter til fiske mellom 6 og 12 mil. Som omtalt ovenfor kan dette skje ved anvendelse av artikkel 11 eller artikkel 12.

Ved vurderingen av dette spørsmål er det av stor viktighet om det har foregått utenlandsk fiske i beltet mellom 6 og 12 mil i de områder som i tilfelle blir fullt ut dekket av konvensjonen. Hvis en holder seg til strekningene syd for Stad, eventuelt syd for Sognefjorden, som både i og utenfor Stortinget har vært nevnt som områder for konvensjonens anvendelsesområde, har det ifølge Fiskeridirektøren, når en ser bort fra Skagerakområdet, her ikke kunnet påvises slikt tradisjonelt fiske fra de øvrige avtaleparters side som Londonkonvensjonen forutsetter. Dersom dette synspunkt ville bli akseptert, ville det neppe bli noen uheldige fiskerimessige konsekvenser ved en tiltredelse til konvensjonen. Men jeg forutsetter da at en fortolkning av konvensjonens bestevilkårsbestemmelser ikke fører til at våre avtaler

med Storbritannia og Sovjet kan benyttes av konvensjonslandene til å oppnå tilsvarende rettigheter som de nevnte land har innenfor vår fiskerigrense, og at konvensjonen ikke får noen virkninger for de områder som er unntatt.

Etter behandlingen av denne sak i Stortinget i april 1964 var departementet av den oppfatning at det ikke ville være riktig å foreta nærmere undersøkelser i deltakerlandene av de enkelte uklare spørsmålene. I allefall burde dette utstå til organisasjonenes uttalelser forelå. De utenrikske stasjoner ble imidlertid meddelt at de norske myndigheter var interessert i å motta rapporter og opplysninger fra stasjonene om faktiske forhold og vurderinger som knytter seg til fiskerikonferansen i London og gjennomføringen av vedtektene fra denne.

Jeg er av den oppfatning at vi heller ikke nå bør ta opp med medlemslandene spørsmål vedrørende fiskerikonvensjonen, med mindre vi sterkt overveier å slutte oss til den. Gjør vi ikke det, vil en henvendelse meget lett kunne bli misoppfattet ved at medlemslandene vil tillegge oss grunner for vår handlemåte som vi ikke har.

Når en skal vurdere situasjonen idag, må en spørre om det til nå er skjedd noe som skulle betinge et annet standpunkt enn det som Stortinget inntok siste vår. Etter min oppfatning er det ikke det. Det har tvertimot falt ro omkring Londonkonvensjonen, og det synes ikke å være noen tvingende grunner til at Norge bør ta et initiativ til forhandlinger på det nåværende tidspunkt.

Ifølge innberetning fra vår ambassade i Haag har også nederlandske embetsmenn gitt uttrykk for at det på det nåværende tidspunkt ikke har noen hensikt for Norge å søke om tilslutning til konvensjonen på basis av en deling av kysten. Innen CEE – fremholdes det – er det for det første mange andre spørsmål og problemer knyttet til fiskeripolitikken som har prioritet og krever sin løsning. Dernest er det ikke sikkert en kan regne med den samme tilslutning idag som under konferansen for norsk tilslutning på de før nevnte betingelser.

I den nåværende situasjon kan det ikke påpekes *konkrete* handelspolitiske eller andre tap og ulemper ved at Norge ikke slutter seg til konvensjonen. En må imidlertid vurdere spørsmålet på lengere sikt. Jeg vil først omhandle det handelspolitiske aspekt.

Flere viktige europeiske land ser spørsmålet om "adgangen til markedene" i sammenheng med "adgangen til fiskeområdene" og har liten forståelse for den norske argumentasjon i dette spørsmål, som går ut på at det i prinsippet *ikke* bør være noen sammenheng mellom disse to spørsmål.

Da den overveiende del av vår fisk må eksporteres, viser imidlertid denne problemstilling i hvor høy grad den kan ha betydning for oss. Medlemmene av Det europeiske økonomiske fellesskap – vårt viktigste fiskemarked i Europa – har som mål å utarbeide sin egen fiskeripolitikk som, i lys av de tollsatser som allerede er oppført i den felles ytre tolltariff, må påregnes å bli nokså restriktiv. Det kan selvfølgelig ikke sies at den ville bli mindre restriktiv for utenforstående land og spesielt for Norge, om vi var kommet med i Londonkonvensjonen. Det som kan sies, er at vi ved eventuelle henstillinger i fremtiden til De Seks i forbindelse med deres felles fiskeripolitikk kan risikere å bli møtt med argumentet om

sammenhengen mellom "adgangen til markedene" og "adgangen til fiskeområdene", og at vår holdning til Londonkonvensjonen vil bli holdt imot oss.

Den samme argumentasjon og innstilling kan vi risikere å møte under tollforhandlingene i GATT. Når det gjelder fiskens stilling for tiden i disse forhandlinger, er vi nærmest prisgitt de viktigste avtakerland for vår fisk (i praksis USA, Storbritannia og CEE-landene) når det gjelder spørsmålet om fisk skal bli behandlet som industrivarer, som egen varesektor, eller som landbruksvare. Under det siste alternativ er mulighetene små for effektive tollreduksjoner på fiskerisektoren. Fra norsk side har en gått inn for at fisk og fiskevarer skal gjøres til gjenstand for den samme generelle tollreduksjon som måtte bli avtalt for industrivarer. Heller ikke her kan man si noe bestemt om at en norsk tilslutning til Londonkonvensjonen ville ha stillet oss i en bedre posisjon, men en kan ikke utelukke at særlig i CEE-kretser kunne innstillingen kanskje vært mere forståelsesfull for våre problemer.

Til slutt kommer så det forhold at ved eventuelle forhandlinger om en fremtidig europeisk markedsdannelse i Europa, vil forhandlinger om fiskerisektoren kunne bli sett i lys av Londonkonvensjonen som nesten samtlige europeiske land nå har sluttet seg til. Det vil *da* kunne bli vanskeligere for Norge samtidig å oppnå de markedsmessige innrømmelser som vi ønsker, og de særordninger for fiskerigrensene som mye tyder på hadde vært mulig i forbindelse med Londonforhandlingene. På den annen side er det mye som taler for at en slik situasjon vil kunne skape en helt ny problemstilling, og det vil ikke idag være lett å si om det vil være en fordel om vi på forhånd har gitt konsesjoner i fiskerigrensespørsmål.

Ved vurderingen av det handelspolitiske bilde må det imidlertid være av betydning at alle land som deltok på Londonkonferansen gjennom resolusjonen om handelen med fisk og fiskevarer har anerkjent betydningen av å tilgodese interessene til de land som driver handel med fisk og fiskevarer uten å koble spørsmålet sammen med fiskerigrensespørsmålet.

Som tidligere omtalt antar jeg at en tilslutning til Londonkonvensjonen ikke umiddelbart vil skape noen reelle fiskerimessige ulemper, hvis kyststrekningen nord for Stad unntas fra bestemmelsene om rettigheter til fiske mellom 6 og 12 mil og fortolkningen av mestbegunstigelsesklausulen ikke får en for Norge ugunstig virkning. Dette gjelder altså tilslutning på basis av artikkel 11. En tilslutning etter artikkel 12 har heller ingen praktiske fiskerimessige konsekvenser hvis det er på det rene at en tilslutning til konvensjonen ikke får noen konsekvenser for de områder som er unntatt. Av langt større betydning for min vurdering av saken er imidlertid at en tilslutning til konvensjonen vil innebære et brudd med vår fiskerigrensepolitikk, som vi mener står på et sterkt folkerettslig grunnlag. Den senere tids utvikling med fiskerigrenseutvidelsen i Canada, som skjer etter de samme grunnprinsipper som ved grenseutvidelsen i Norge, viser at vår fiskerigrensepolitikk idag er i samsvar med de fiskerigrenseordninger som nå er gjennomført av de fleste land og områder som har sine kystgrenser mot det nordlige Atlanterhav, d.v.s. Canada, Island, Grønland, Færøyene og Norge.

En tiltredelse til konvensjonen vil innebære at vi må gå tilbake på ordninger som vi allerede har etablert. Noe slikt ble ikke krevd av noen av de andre land som er med i konvensjonen.

Skal en bryte med prinsippene i vår fiskerigrensepolitikk bør det være tungtveiende grunner for det. Slike grunner foreligger ikke, og jeg vil faktisk sette et stort spørsmålsteget ved om Norge som Europas største fiskerinasjon er tjent med at den norske 12 mils grense gjøres til et unntak fra en europeisk ordning.

I denne forbindelse vil jeg nevne at ambassaden i Bonn i en innberetning har gitt uttrykk for at vi må regne med at Forbundsrepublikken Tyskland vil be om nye forhandlinger om overgangsrettigheter for fiske mellom 6 og 12 mil utenfor norskekysten, hvis Norge ikke slutter seg til Londonkonvensjonen. Selv om dette er et moment vi må ta med ved vurderingen av Norges stilling til Londonkonvensjonen, tror jeg ikke det er av så stor betydning at vi av den grunn bør endre vår holdning. For det første er det tyske fiske utenfor norskekysten stadig gått tilbake og er idag ubetydelig. Denne utvikling begynte før Norge utvidet sin fiskerigrense. For det annet vil det ikke under noen omstendighet komme på tale å gi rettigheter ut over 31. oktober 1970. Spørsmålet om hvordan en skal stille seg til et tysk ønske om forhandlinger har en imidlertid ennå ikke vurdert. Hvis en er innstilt på å gi tyskerne visse overgangsrettigheter har man jo også muligheten av å gi disse gjennom en ensidig norsk erklæring.

Når jeg skal forsøke å samle vurderingene av denne sak i en konklusjon må jeg gi uttrykk for at det fortsatt ikke foreligger noen situasjon som etter mitt skjønn gjør det nødvendig for oss å ta opp forhandlinger med sikte på tiltredelse til konvensjonen. Selv om det kan knytte seg mange usikkerhetsmomenter til forhandlingsbildet, har vi idag heller ikke grunnlag for å si at det i nær fremtid vil oppstå en slik situasjon. Det riktige nå må være å se tiden an.

Ved å ta dette standpunkt ligger det imidlertid ikke noe uttrykk for at vi ikke vil ha et nært samarbeid med de andre europeiske land på fiskerienes område. Tvert imot, med den struktur vår fiskerinæring har, er det helt klart at Norge er interessert i et nært samarbeid på dette område med andre land og særlig med landene i Vest-Europa.

Til slutt vil jeg nevne at departementet har drøftet spørsmålet om norsk tilslutning til Londonkonvensjonen med Fiskerinæringens Kontaktutvalg, som med unntak for et medlem (representanten for hermetikkindustrien), i hovedlinjene har sluttet seg til de synspunkter og den konklusjon som jeg nå har redegjort for.

.....

Braadland: Jeg må få si til hr. Røiseland at det hjelper lite å gråte over spilt melk, særlig når melken er så hypotetisk som i dette tilfelle. Hva vi kunne ha oppnådd av ordninger i fjor, vet vi svært lite om. At vi skulle ha kunnet få en unntaksordning for det som er nord for Stad, tillater jeg meg å betvile i aller høyeste grad. Det forsøkte vi å få litt rede på i fjor, men det lyktes aldri, og det ble aldri klart.

Jeg for min del er enig i den konklusjon fiskeriministeren ga. Det er ingen ting tjent med å fortsette å forsøke å komme inn. Grunnprinsippet må være det at hvis vi skal påta oss en belastning ved å gå inn i en konvensjon som dette, så må vi også samtidig ha sikkerhet for at vi får fordeler, og det får vi ikke, for de handelspolitiske fordeler vi kan vinne, ligger meget langt fram i tiden. Tiden er ikke inne nå til å ta opp forhandlinger. Jeg slutter meg helt til det fiskeriministeren har sagt.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg tror det kan være greit å gjøre det klart her i forbindelse med den vurdering jeg kom med om våre muligheter på disse to tidspunktene – de muligheter man hadde i fjor under konferansen, og at mulighetene nå synes å være mindre – at begge deler for så vidt er like usikre. Det er ingen ting som tyder på – vi har i all fall ikke noe konkret å holde oss til som gir grunnlag for å si det – at vi ville ha kunnet bli med i konvensjonen i fjor, hvis vi hadde tatt et unntak fra Stad og nordover og var blitt med fra Stad og sydover. Jeg tror ingen vil kunne påvise det. Vi kan vel også si at det for så vidt er like dristig å uttale at mulighetene for å komme med på dette tidspunkt er så mye dårligere enn da. Dette er en vurderingssak, og jeg har da valgt å gi uttrykk for et synspunkt som jeg mente det kanskje kunne være noe mer dekning for, enn hvis jeg sa at situasjonen var akkurat den samme som i fjor.

Når det ellers gjelder spørsmålet om handelen med fisk og fiskevarer, så er det i all fall enkelte ting som tilsier den vurdering at vi vel neppe hadde sittet med noen flere kort på hånden i dag enn vi gjør, om vi hadde blitt med i London-konvensjonen. På bakgrunn av den utvikling som har skjedd i det siste år når det gjelder handelen – der man vel dessverre må si at det i dag synes å være nokså stor uklarhet om hva den første tid framover vil bringe med hensyn til samarbeid og avtaler osv. – så må jeg si at det vil være litt for lettsindig i all fall av meg her å komme med konkrete vurderinger, for så pass uklart synes jeg det hele ser ut.

Braadland: Situasjonen er beklagelig og for så vidt også alvorlig, det må jeg være enig med hr. Røiseland i. Men det er vel ingen her i denne forsamling i dag som har antydnet, eller som kommer til å foreslå at vi på dette tidspunkt skal ta opp noen forhandlinger. For så vidt er det ikke noe annet å bemerke enn at jeg gir min tilslutning til den konklusjon fiskeriministeren nå er kommet med, at vi må bare se tiden an. Hvor vidt vi gjorde galt i fjor, det får tiden vise, det kan vi ikke i dag si noe bestemt om.

Hr. Røiseland nevnte noe om at disse organisasjonene på Vestlandet, bl.a. i Rogaland, hadde gått inn for at man skulle ta opp saken. Jeg oppfattet det ikke slik, men kanskje det er meg som har tatt feil. Jeg forsto det fiskeriministeren refererte fra Rogaland, slik at også de advarte mot å ta opp forhandlinger på det nåværende tidspunkt. Var det riktig det?

Statsråd Magnus Andersen: I Rogaland og Hordaland var de mest positivt innstilt til å ta opp forhandlinger, men minimumsforbeholdet var da at man først kom fram til en ordning med Danmark og Sverige i Skagerak-området.

Røiseland: Det er heilt rett det som er sagt, at vi hadde ikkje hundre prosent visse i fjor for at vi kunne ha fått ei ordning dersom vi delte kysten ved Stad. Vi kunne kanskje fått til ei rimelig ordning, men vi gjorde ingen ting for å undersøkje det heller, om vi verkeleg kunne fått det til. Det blei ikkje gjort alvor av å undersøkje. Det er det eg meiner er det gale.

Men som det ligg til i år, kan eg vere einig i at på det noverande tidspunktet så er det ikkje så mykje å vinne ved å prøve noko nytt. Vi kan likså godt vente og sjå korleis det går. At det kan bli ein vanskeleg situasjon, det er så, men det blir sikkert ikkje lett å ta opp tingingar i dag heller. Det trur eg ikkje det gjer.

Nybø: Bare et spørsmål. Når fiskeriministeren sa at det ikke hadde vært reist noen spørsmål som har klargjort f.eks. artikkel 5 og artikkel 8, punktene 1 og 2 som statsråden nevnte, så forsto jeg det slik at det ikke hadde reist seg spørsmål som hadde ført disse ting inn under en voldgiftsavgjørelse. Mitt spørsmål er da: Har man noe kjennskap til om disse kontraherende land kommer sammen for å drøfte enkelte punkter, så er jo vi utenfor. Vi får ikke være med, og vi vet ikke hva som foregår. De kan altså under forskjellige drøftelser komme inn på ting som nettopp berører handelen med fisk og fiskeprodukter, og vi er utenfor, fordi vi ikke er med i denne konvensjonen.

Statsråd Magnus Andersen: UD's representant her, ekspedisjonssjef Evensen, forteller at det ikke har vært noen offisielle drøftelser mellom disse partnerne siden konferansen i London.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv. Jeg har lyst til å si et par ord, ikke så mye om selve dette spørsmålet, men det som jeg kommer til å si, finner også sin anvendelse der.

Jeg er enig i at det sannsynligvis er liten nytte i å ta opp forhandlinger nå. Men det er noe som skjer i Europa, som jeg tror man i Norge ikke er tilstrekkelig oppmerksom på. Det er at landbruksforliket i Brussel i desember har gitt Fellesmarkedet en ny start, slik at de nå går for full marsj videre. Nå tar de opp uløste problemer som de har hatt liggende, som har vært vanskelige, og som de nå søker å løse. Man merker det tydelig f.eks. i Europarådet i Strasbourg. Det er en ny ånd her. Nå kjører de på for fullt.

Jeg er meget redd for at vi beveger oss henimot en situasjon – og det gjelder ikke bare fiskeriene, men det vil også gjelde andre områder – hvor de sier: All right, vil dere være med, er det bare å melde dere inn, men da får dere akseptere medlemsvilkårene.

Kanskje vil de være villige til å ta forhandlinger på en rekke punkter. Det er de jo nødt til hvis man skal søke om en assosieringsordning, men at de ikke blir lette å ha med å gjøre, det tror jeg man må være fullt forberedt på.

Når man så i dette lyset ser på det man nok kan kalle EFTA-krisen, så blir den enn mer alvorlig. Kunne man enda nå fram til en situasjon mellom de to forhandlingsparter – EEC på den ene siden og EFTA på den annen – kunne det være mulighet for en del forhandling, men så svekket som EFTA er nå, så er vel heller ikke det så lett.

Det kan hende mye, og det kan hende at dette perspektiv er feilaktig. Men jeg må si at det er slik jeg ser det, så langt som jeg har evne til å følge med i det som skjer.

Kjøs: Jeg har omtrent de samme tankene som formannen her har gitt uttrykk for. Jeg synes utviklingen mer og mer går i retning av at vi blir nødt til å ta standpunkt til visse spørsmål – jeg kan si – vis-à-vis Europa. Den utvikling som har foregått innen EFTA, med all den usikkerhet som er oppstått der, aktualiserer jo denne situasjon i meget høy grad.

Den utvikling vi har hatt nå i disse fiskeriforhandlingene, understreker også, synes jeg, at hver gang man lar en mulighet gå fra seg, så blir muligheten mindre neste gang man tar spørsmålene opp. Det er riktig at det ikke nå er mulig å si hva man kunne ha oppnådd eller ikke oppnådd under forhandlingene i fjor, men så vidt jeg husker, hadde heller ikke vår delegasjon til fiskerikonferansen et slikt mandat at den hadde mulighet for å ta opp forhandlinger om de muligheter som den gang eksisterte. Det var jo antydning fra flere delegasjoner, så vidt jeg husker, at det fra flere hold innenfor konferansen kunne være tilslutning til en deltakelse fra vår side på grunnlag av en deling av kysten, men delegasjonen hadde ikke mandat til å forhandle om det, og derfor ble det heller ikke gjort. Det er et moment som jeg synes man bør ta i betraktning når man snakker om hva man kunne ha oppnådd eller ikke oppnådd, for det ble faktisk ikke undersøkt på grunn av det mandat delegasjonen hadde.

Det ble, så vidt jeg husker, spesielt spurt om dette den gang delegasjonen var i utenrikskomiteen, og erindrings jeg ikke feil, så svarte da formannen i delegasjonen at etter mandatet kunne de ikke forhandle om deling av kysten.

Braadland: Jeg vil bare gi min tilslutning til det formannen sa om Europa-politikken, at EEC tydeligvis igjen har vind i seilene og at vi kanskje om ikke så lang tid kan bli stilt overfor spørsmålet om hva vi skal gjøre.

Med hensyn til "den spilte melken" fra i fjor, husker jeg godt det møtet vi hadde med Sunnanå. Det er riktig, som hr. Kjøs sa, at han ble spurt om det var mulig for ham å si noe om hvor langt de andre ville strekke seg i retning av en unntaksordning, og til det svarte han negativt, at det kunne han ikke gjøre. Det var ganske riktig, for en forhandlingsdelegasjon kunne ikke ved en slik anledning drive forhandlinger om tenkelige unntaksordninger. Det måtte i tilfelle ha vært gjort ved diplomatiske sonderinger i de viktigste hovedsteder, og hvis jeg ikke tar meget feil,

nevnte jeg det spørsmålet for utenriksministeren. Delegasjonen som sådan kunne ikke drive forhandlinger om det, men det måtte på diplomatisk vei ha vært undersøkt hva som var mulig, og etter at vi hadde fått en anelse om hvor langt vi kunne komme, kunne delegasjonen så ha gått videre. Det var imidlertid ikke mulig for *delegasjonen* å starte slike forhandlinger.

Jeg vil få gjenta det jeg sa i mitt første innlegg, nemlig at når vi om kanskje ikke så lenge blir stilt overfor nødvendigheten av å forhandle med EEC om fiskerispørsmål og andre spørsmål, er det klart at det er uhyre viktig for oss at vi har holdt på de fordeler vi har, inntil det øyeblikket kommer og at vi ikke gir fra oss de fordeler vi har på fiskerienes område, før vi kommer til de viktige handelspolitiske forhandlingene. Det må være ledetråden.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg tror det kan være grunn til å friske opp igjen det som egentlig skjedde på London-konferansen. Hva var konklusjonen der? Hvis man vil sette saken på spissen, var det i realiteten en konferanse som Storbritannia innkalte til og som ga som resultat at Storbritannia fikk adgang til å utvide sin fiskerigrense til 12 mil. Det var egentlig det som var konklusjonen. De seks tok nemlig meget sterke forbehold med hensyn til hvilken praksis de i fremtiden ville komme til å følge etter å ha utformet sin fiskeripolitikk, og Danmark og Sverige fikk unntak for de områder som hadde interesse for dem, slik at hvis man vil trekke en drastisk konklusjon av konferansen, var det nettopp det jeg nå ga uttrykk for, som egentlig skjedde der borte. Hvis man skal være realist – og det tror jeg det er grunn til å være i dette tilfelle – er det naturlig å anta at Storbritannia, som tok initiativet til konferansen og det umiddelbart foran et valg, ikke ville ha gått med på at man på denne konferansen skulle ha konkludert med at britene mistet sine fiskefelter ved norskekysten. Det ville nemlig ha vært realiteten hvis man skulle ha akseptert et unntak for kysten fra Stad og nordover. Jeg tror det er urealistisk å regne med at det ville ha blitt akseptert, så pass sterk er min overbevisning når det gjelder vurderingen av dette spørsmålet.

Engan: Jeg vil bare få lov til ganske kort å gi uttrykk for mitt syn på dette spørsmålet. Først vil jeg si at jeg er noe forundret over at både hr. Røiseland og hr. Brommeland, og delvis også hr. Helge Jakobsen, har brukt uttrykk som "en sørgelig situasjon" og "beklagelig". Jeg kan etter mitt beste skjønn ikke forstå at våre forhandlere under denne konferansen kunne ha tatt noe annet standpunkt enn de gjorde.

Hva er det som skjer i Europa i dag? – spurte formannen. Jeg vil spørre: Hva er det som skjer på de europeiske fiskefeltene? Svaret er at det foregår en overbeskatning, og det er det som er det store fiskeriproblemet. Vi i fiskerikomiteen hadde den glede å være til stede på fiskerikongressen på Island i sommer, og alle vi som var der, fikk en grundig leksjon nettopp når det gjelder spørsmålet om overbeskatning. Island flytter sine trålere utenfor 12 mil, samtidig som andre nasjoners fiskere måtte finne seg i det samme, og i løpet av to år var det blitt en merkbar oppgang i fiskebestanden langs kysten.

Når det er brukt uttrykk som "forspilt" og "beklagelig", må man ha lov til å komme med et motspørsmål: Hva er det egentlig vi har forspilt? Og hva måtte vi i tilfelle ha gitt igjen for å kunne ha fått noe? Vi hadde ført langvarige forhandlinger før vi innførte en 12 mils grense – riktignok med en overgangsordning fram til 1970. Jeg vil der gjerne føye til at vi har måttet finne oss i at britisk jurisdiksjon gjelder for våre fiskere i det britiske felt under overgangsordningen, men britisk jurisdiksjon gjelder også i det norske området. Tendensen er imidlertid tydelig. Jeg vil derfor gi honnør til våre forhandlere og til fiskeridirektøren nettopp når det gjelder denne saken. Det gir meg faktisk en trygghet for at vi er på rett lei. Jeg tror vi skal være meget varsomme med å ta opp nye forhandlinger. Det er heller ingen grunn til det, for vi må ikke forestille oss at vi vil få fordeler som vil stå i forhold til det vi må gi igjen. Ut fra mitt legmannsskjønn tror jeg at det ikke vil gå så mange år før det blir mangel på fisk både i Europa og i den øvrige verden. Det er allerede i gang en kamp om råstoffet mellom våre egne bedrifter, og jeg tror det er råstoffmangelen som vil bli det store problemet.

Hareide: Jeg vil gjerne svare til hr. Engan at det nettopp er fordi fiskebestanden ved norskekysten og de nære norske kystbankene minker så fort, at de som driver fiske, er blitt så totalt avhengige av å kunne drive fiske ved andre nasjoners kyster for å kunne engasjere fiskeflåten og få lønnsom drift.

Situasjonen har nå utviklet seg slik at vi i dag står utenfor det hele, og det er ikke noen hyggelig situasjon å være kommet opp i. Når det gjelder det som foregikk i fjor vet vi at det var sterkt delte meninger om hvor vidt det kunne ha vært mulig å komme fram til en overenskomst på basis av det som har vært nevnt her, med hensyn til området sør for Stad. Jeg er ikke så sikker på at vi ikke gjorde en stor feil i fjor da vi ikke benyttet oss av den anledning som vi fikk inntrykk av at det var, til å forhandle videre på den basis. Men gjort er jo gjort, og i dag er det vel vanskelig å rette opp igjen den situasjonen vi er kommet i, ved å oppta nye forhandlinger. Det er vel ikke tilrådelig, slik som situasjonen nå er. Vi må bare konstatere at vi sitter vanskelig i det, og at vi vet lite om hva vi nå skal gjøre. Men det er jo sørgelig at en fiskerinasjon som vår skal være kommet opp i et hjørne på denne måten og ikke vite om noen utvei.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg kan kanskje få gi en liten opplysning i forbindelse med det spørsmål som hr. Nybø reiste, om et eventuelt møte mellom disse landene. Akkurat nå i de siste dagene er det blitt bestemt at Storbritannia skal innkalle til en konferanse om oppsyn og andre kontrollordninger, og til denne konferanse har også Norge fått invitasjon. Man regner med at Norge skal være med, så vi er likevel for så vidt ikke koblet ut av dette selskapet uten videre.

Formannen: Ingen flere har forlangt ordet. Statsrådets redegjørelse vil da bli mangfoldiggjort og omdelt til komiteens medlemmer. Jeg vet ikke om denne saken trenger noen videre behandling. Hvis det var spørsmål om å oppta

forhandlinger, måtte man jo gå til Stortinget med den, men jeg vet ikke om komiteens medlemmer i dette tilfelle synes at vi skal forelegge saken for Stortinget.

Rakel Seweriin: Siden fremgangsmåten nå ikke har vært den vanlige, vil jeg anbefale at det blir holdt et møte i den utvidede utenrikskomite, hvor fiskeriministerens redegjørelse eventuelt kan bli delt om til medlemmene av komiteen, og så får en trekke konklusjonen der. Er det ikke slik en pleier å gjøre det?

Braadland: Jeg kan ikke skjønne at det skulle være nødvendig. Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite er ikke noe konstitusjonelt organ – det er en rådgivende forsamling – og vi som sitter her nå, sitter også i den komiteen. Jeg synes det måtte kunne være nok at vi hver i vår gruppe redegjør for den diskusjon vi har hatt her, og eventuelt gjør de av den utvidede utenrikskomites medlemmer som er interessert i det, bekjent med statsrådets redegjørelse. Konklusjonen er det jo ingen dissens om her i dag.

Kjøs: Min oppfatning er at det slik som saken nå står, ikke er noen grunn til å oppta forhandlinger på dette tidspunkt, men det er bare ett moment jeg vil peke på i forbindelse med den utvidede utenrikskomite. Fire medlemmer av den komiteen har nemlig anledning til å forlange en sak brakt inn for Stortinget, og hvis denne saken ikke har vært forelagt for komiteen, kan det sies at den ikke har hatt en slik anledning. Jeg ville bare ha nevnt det i tilfelle man mener at det kan ligge en realitet i det som man bør ta hensyn til.

Formannen: Jeg vil foreslå at vi bruker den fremgangsmåte at de som er til stede her, orienterer sine grupper om denne saken, og at vi så tar et møte – som sannsynligvis kan bli meget kort – i den utvidede utenrikskomite. – Ingen innvendinger er fremkommet mot denne fremgangsmåte.

Møtet hevet kl. 11.10.